

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

PEŁNOMOCNIK RZĄDU
DO SPRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
SEKRETARZ STANU
Łukasz Krasoń

BON-V.070.4.2024.PS
Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Valeri Vachev
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,
Zapewnienie dostępności w przestrzeni publicznej, w tym dostępności informacyjno-komunikacyjnej, jest jednym z warunków pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym oraz wynika z przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. z 2022 r. poz. 2240). Zarówno ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 44), jak i przepisy wykonawcze do niej - rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2021 r. poz. 857) nie wyodrębniają oddzielnych zasad do cudzoziemców. Zatem cudzoziemcy, którzy przebywają legalnie na terytorium Polski oraz posiadają numer PESEL mogą ubiegać się o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności we właściwym powiatowym/miejskim zespole do spraw orzekania o niepełnosprawności na takich samych zasadach jak obywatele Polski.

Mając na względzie szczególną sytuację uchodźców z niepełnosprawnościami z Ukrainy, którzy w celu ratowania swojego życia i zdrowia zostali zmuszeni do opuszczenia kraju, pozostawiając za sobą często cały dobytek, Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych uczestniczyło w przygotowaniu przepisów art. 34-36 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2022 r. poz. 583, ze zm.). Ustawa wprowadziła możliwość przeznaczania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (art. 34-35) i Funduszu Solidarnościowego (art. 36) na działania kierowane dla niepełnosprawnych obywateli z Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny, na podstawie programów zatwierdzanych przez Radę Nadzorczą Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz na podstawie programów Funduszu Solidarnościowego.

W obecnym systemie prawnym nie ma możliwości przekazania innych środków niż wskazane wyżej na rzecz realizacji wsparcia uchodźców z terenów Ukrainy.

18 marca 2022 r. Rada Nadzorczą PFRON zatwierdziła program „*Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością*”. Podstawą prawną jego uruchomienia i realizacji jest art. 47 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz art. 34 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Na tej

podstawie obywatele Ukrainy z niepełnosprawnością, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznany za legalny na podstawie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy oraz którzy posiadają dokument potwierdzający I lub II stopień niepełnosprawności wydany w ramach ukraińskiego systemu orzekania o niepełnosprawności/przedstawią oświadczenie lub oświadczenie opiekuna o jego posiadaniu, mogą uzyskać wsparcie w ramach trzech modułów:

Moduł I tego programu skierowany jest do osób indywidualnych a dotyczy wyłącznie pomocy w sfinansowaniu wymaganego udziału własnego w zakupie lub naprawie wyrobów medycznych wydawanych na zlecenie, wskazanych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 maja 2017 r. w sprawie wykazu wyrobów medycznych wydawanych na zlecenie.

Moduł II programu skierowany jest do samorządów wojewódzkich, powiatowych lub gminnych a obejmuje finansowanie lub dofinansowanie kosztów poniesionych przez samorządy w związku z uruchomieniem dodatkowego wsparcia dla niepełnosprawnych obywateli z Ukrainy i osób im towarzyszących (np. opiekunów). W Module II samorządy mogą uzyskać wsparcie finansowe zarówno na działania prowadzone samodzielnie, jak i na te, które zleciły do realizacji organizacjom pozarządowym. Wnioski składane są w trybie ciągłym, rozpatrywane są w Oddziałach PFRON właściwych terytorialnie ze względu na siedzibę samorządu. Fundusz nie określa katalogu finansowanych lub dofinansowanych działań, samorządy mogą samodzielnie wybrać rodzaj wsparcia, które jest niezbędne i wynika ze specyficznych potrzeb na danym terenie.

Moduł III programu skierowany jest do organizacji pozarządowych, które mogą składać w trybie ciągłym wnioski w ramach ogłoszonych trzech naborów. W ramach poszczególnych naborów mogą być realizowane następujące zadania:

- w pierwszym naborze wniosków - zadanie związane z prowadzeniem Ośrodka Recepcyjnego dla Beneficjentów programu i osób towarzyszących na terenie województwa lubelskiego lub podkarpackiego. Jednym z obowiązków Ośrodka jest zapewnienie tłumaczy (języka ukraińskiego i migowego);
- w drugim naborze wniosków - zadanie związane z zapewnieniem rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz miejsc pobytu dla Beneficjentów programu na terenie każdego z 16 województw, w tym na zapewnieniu usług tłumacza z języka ukraińskiego lub rosyjskiego na język polski i tłumacza języka migowego;
- w trzecim naborze wniosków - zadanie związane z zapewnieniem wsparcia procesu aktywizacji zawodowej Beneficjentów programu i przygotowanie do wejścia na rynek pracy dla Beneficjentów programu na terenie każdego z 16 województw, w tym na zapewnieniu usług tłumacza z języka ukraińskiego lub rosyjskiego na język polski i tłumacza języka migowego.

W ramach drugiego oraz trzeciego naboru minimalny okres realizacji zadania musi wynosić co najmniej 4 miesiące. Wszystkie trzy nabory realizowane są do 30 czerwca 2024 roku.

Program został uruchomiony, aby zapewnić szybką, doraźną pomoc dla osób niepełnosprawnych z Ukrainy, przybywających do Polski z terenów objętych działaniami wojennymi, które nie mają możliwości korzystania w Polsce ze wsparcia systemowego, z uwagi na brak orzeczenia o niepełnosprawności wydane zgodnie z ustawą o rehabilitacji.

Ponadto pragnę wskazać, że podmiotami uprawnionymi do korzystania z finansowania/dofinansowania udzielanego w ramach Programu PFRON są jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje pożytku publicznego.

Ceniąc inicjatywy podejmowane przez prywatne przedsiębiorstwa, które nie są bezpośrednim beneficjentem programu i nie mają możliwości przystąpienia do programu należy jednak zauważyć, że podmioty uprawnione do korzystania z programu mogą realizować działania w nim przewidziane zasobami własnymi lub poprzez zakup usług. Katalog finansowanych z programu PFRON usług jest katalogiem otwartym, beneficjenci (zarówno jednostki samorządu terytorialnego jak i organizacje pożytku publicznego) mogą samodzielnie wybrać rodzaj pomocy, który jest niezbędny i wynika ze specyficznych potrzeb na danym terenie.

Celem wsparcia Beneficjentów programu jest zabezpieczenie potrzeb rehabilitacyjnych oraz bytowych, a szczególnie odpowiednich warunków zamieszkania i wyżywienia, integracji społecznej, potrzeb socjalnych, poradnictwa specjalistycznego, terapeutycznego i psychoterapeutycznego. Mając powyższe na uwadze, prywatne przedsiębiorstwa, tym bardziej posiadające wyspecjalizowaną kadrę tłumaczy języka migowego oraz doświadczenie z udzielenia wsparcia uchodźcom z Ukrainy, mogą być potencjalnym wsparciem dla beneficjentów programu PFRON w ramach usług integracji społecznej i dostępności informacyjno-komunikacyjnej. Beneficjenci programu mają dowolność w wyborze ewentualnego wykonawcy usług.

Aby usprawnić kontakt z Beneficjentami wsparcia świadczonego przez PFRON, Fundusz prowadzi infolinię w języku ukraińskim. Obecnie jest ona dostępna pod numerem 22 581 84 10 wew. 6. Jest również dedykowana skrzynka e-mail: interwencje@pfron.org.pl. Fundusz ma także zawartą umowę i realizuje wideo tłumaczenie na polski język migowy (PJM), aby zapewnić osobom głuchym dostępność informacyjno-komunikacyjną.

Z informacji przekazanych przez PFRON, wykonawca usługi nie sygnalizował dotychczas połączeń z osobami z Ukrainy, które miałyby trudności komunikacyjne oraz wskazuje na pełną gotowość wsparcia w przypadku wystąpienia ewentualnych problemów.

Wsparcie uchodźców z niepełnosprawnościami z terenów Ukrainy w świetle trwającego konfliktu zbrojnego na terenie tego kraju jest ważną i stale monitorowaną kwestią. Na bieżąco zbierane są informacje nt. realizowanego wsparcia z Programu PFRON – Biuro otrzymuje comiesięczne zestawienie z realizacji każdego modułu Programu, liczbę beneficjentów, kwoty wypłaconych świadczeń. Zestawienie nie zawiera informacji nt. konkretnych form realizowanego wsparcia, w tym liczby zrealizowanych tłumaczeń na język migowy. PFRON nie zbiera takich informacji z uwagi na otwarty katalog usług, które mogą być realizowane w ramach programu.

Z wyrazami szacunku
Łukasz Krasoń
Pełnomocnik Rządu
do Spraw Osób Niepełnosprawnych
Sekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/